

Tabel 2. Stamdikthout-inhouden in m³ voor Populieren naar totale hoogte en omtrek op 1,30 m.

omtrek	90	95	100	105	110	115	120	125	130	135	140	145	150	155	160 cm
hoogte															
17 m	0,41	0,46	0,51	0,56	0,62	0,67	0,73	0,80	0,86	0,93	1,00	1,07	1,15	1,23	1,31
18	0,44	0,49	0,54	0,60	0,65	0,71	0,78	0,84	0,91	0,98	1,06	1,14	1,22	1,30	1,38
19	0,46	0,51	0,57	0,63	0,69	0,75	0,82	0,89	0,96	1,04	1,12	1,20	1,28	1,37	1,46
20	0,49	0,54	0,60	0,66	0,73	0,79	0,86	0,94	1,01	1,09	1,18	1,26	1,35	1,44	1,54
21	0,51	0,57	0,63	0,69	0,76	0,83	0,91	0,98	1,06	1,15	1,23	1,32	1,42	1,51	1,61
22	0,53	0,60	0,66	0,73	0,80	0,87	0,95	1,03	1,12	1,20	1,29	1,39	1,48	1,59	1,69
23	0,56	0,62	0,69	0,76	0,83	0,91	0,99	1,08	1,17	1,26	1,35	1,45	1,55	1,66	1,77
24	0,58	0,65	0,72	0,79	0,87	0,95	1,04	1,12	1,22	1,31	1,41	1,51	1,62	1,73	1,84
25	0,61	0,68	0,75	0,83	0,91	0,99	1,08	1,17	1,27	1,37	1,47	1,58	1,69	1,80	1,92

EEN PROGNOSE VAN DE AANPLANT VAN POPULIERERASSEN IN NEDERLAND

De Werkgroep „Houtteelt” van de Nationale Populierencommissie stelde in 1962 een onderzoek in naar kweekmethoden van populier. Daarbij wees de heer Van 't Westeinde er op dat er bij de kwekers grote behoefte bestaat aan een prognose, in welke verhouding populiererasen in verschillende streken van het land zullen worden aangeplant. Het komt namelijk te dikwijls voor, dat op de kwekerijen door een plotselinge verandering in vraag een overproduktie van bepaalde rassen en een tekort aan andere ontstaat. Dit heeft voor de kwekers tot gevolg dat zij aanzienlijke verliezen kunnen lijden, en voor de telers, dat het vaak onmogelijk is die rassen te krijgen die zij wensen.

De Werkgroep kwam dan ook tot de conclusie, dat het voor alle partijen veel beter zou zijn, als de kweker zo goed mogelijk op de hoogte wordt gesteld, hoe de teelt van de verschillende rassen zich zal ontwikkelen. Zij heeft deze conclusie doorgegeven aan de Nationale Populierencommissie. Deze heeft in verband hiermee de Werkgroep gevraagd jaarlijks een dergelijke prognose op te stellen. Hierbij is de medewerking verkregen van de Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij en van het Staatsbosbeheer. Deze medewerking is onmisbaar, omdat het immers deze twee lichamen zijn die door hun voorlichtingswerk en massale inkoop in sterke mate de rassenkeuze in ons land beïnvloeden.

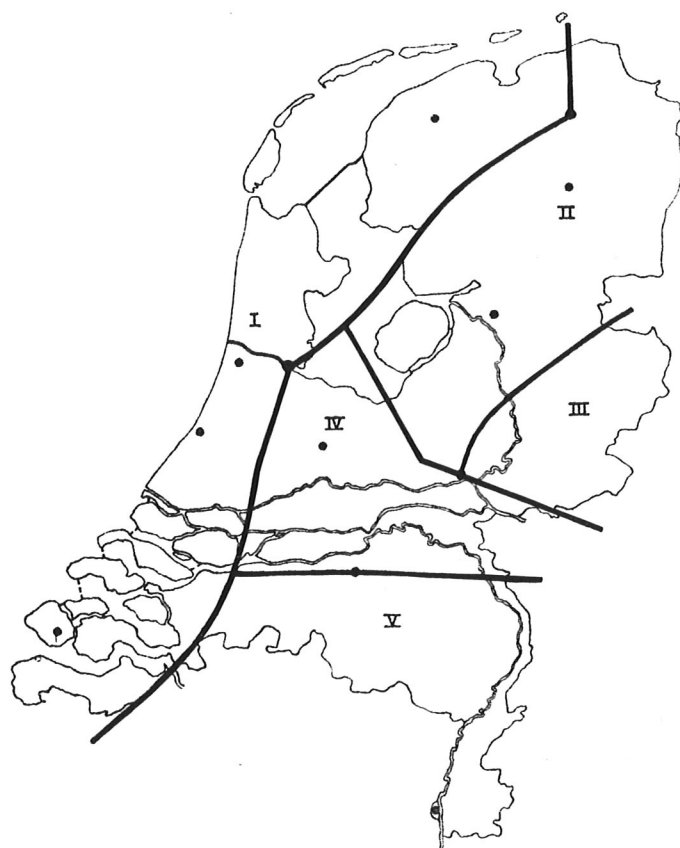
Voorts is overleg gepleegd met enkele andere deskundigen op het gebied van het kweken en telen van populieren.

Om tot een goede voorstelling van zaken te komen, was het nodig ons land te verdelen in een aantal groeigebieden voor de populier, en wel:

1. *Het kustgebied*, omvattende Noordwest-Groningen, Friesland (behalve het zuidoostelijke gedeelte), Noord- en Zuid-Holland, Zeeland en het westen van Noord-Brabant. Het betreft hier een streek die een eigen karakter heeft door de nabijheid van de zee en de er veelvuldig voorkomende sterke wind.
2. *Het noord-oostelijk gebied*, omvattende het oosten en zuiden van Groningen, Drente, het zuidoosten van Friesland, Overijssel (uitgezonderd Twente) en het oosten van de Veluwe. Dit gebied vraagt, door zijn noordelijke ligging en de vele er voorkomende armere gronden een iets afwijkende rassenkeuze.
3. *Het oostelijke gebied*, nl. Twente en de Achterhoek. Dit is een streek met van oudsher populierenteelt en met vele goede leemhoudende zandgronden, bovendien een streek waar de 'Gelrica' een grote plaats inneemt.

4. *Midden-Nederland*, omvattende het rivierengebied, Utrecht en de Gelderse vallei. Deze streek bevat vele goede rivierkleigronden naast lemige zandgronden.
5. *Het zuidoostelijk gebied*, met Noord-Brabant (excl. het westen) en Limburg. Door zijn zuidelijke ligging zijn hier voor de populierenteelt andere mogelijkheden aanwezig dan bijvoorbeeld in het oostelijk gebied, waar overigens soortgelijke gronden voorkomen.

In fig. 1 is de begrenzing van deze gebieden in kaart gebracht. In de winter 1964/65 is de eerste prognose verschenen. De tweede, van deze winter, vertoont daarmee weinig verschillen. U vindt haar vermeld in tabel 1 en 2. De cijfers die in de tabellen zijn gegeven en welke Staatsbosbeheer en Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij hebben verschaft zijn tot

STAATSBOSBEHEER

Groeigebied	Plantseizoen	Te adviseren rassen in % van totaal								
		Gelr.	Heid.	Rob./ Zeel.	Ser.	Maril.	Reg.	I 214	Reg. Dld.	Ser. de Champ.
I Kustgebied	1966/67	—	20	70	—	—	—	—	10	—
	1967/68	—	20	70	—	—	—	—	10	—
	1968/69	—	20	65	+	—	—	—	10	5
II Noordoostelijk gebied	1966/67	25	15	50	—	5	—	—	5	—
	1967/68	20	15	55	—	5	—	—	5	—
	1968/69	20	15	45	—	5	—	—	5	10
III Oostelijk gebied	1966/67	60	15	20	—	—	—	5	+	—
	1967/68	60	10	25	—	—	—	5	+	—
	1968/69	55	10	25	—	—	—	5	+	5
IV Midden Nederland	1966/67	30	20	35	—	5	+	5	5	—
	1967/68	25	20	35	—	5	+	10	5	—
	1968/69	25	15	35	+	5	+	10	5	5
V Zuidoostelijk gebied	1966/67	30	20	30	5	5	—	5	5	—
	1967/68	30	20	30	—	5	—	10	5	—
	1968/69	30	20	25	—	5	—	10	5	5

+ incidenteel geadviseerd

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE HEIDEMAATSCHAPPIJ

Groeigebied	Plantseizoen	Te adviseren rassen in % van totaal									
		Gelr.	Heid.	Rob./ Zeel.	Ser.	Maril.	Reg.	Ser. de Champ.	I 214	Reg. Dld.	Nieuwe Klonen
I Kustgebied	1966/67	10	30	35	—	5	—	—	—	10	10
	1967/68	10	35	35	—	—	—	—	—	10	10
	1968/69	10	35	35	—	—	—	—	—	10	10
II Noordoostelijk gebied	1966/67	40	10	30	—	—	—	—	5	5	10
	1967/68	40	10	30	—	—	—	—	—	10	10
	1968/69	40	10	30	—	—	—	—	—	10	10
III Oostelijk gebied	1966/67	60	10	10	—	—	—	—	5	5	10
	1967/68	60	10	10	—	—	—	—	5	5	10
	1968/69	60	10	10	—	—	—	—	5	5	10
IV Midden Nederland	1966/67	30	20	30	5	—	—	—	5	5	5
	1967/68	30	20	30	—	—	—	—	5	5	10
	1968/69	30	20	30	—	—	—	—	5	5	10
V Zuidoostelijk gebied	1966/67	30	10	25	5	10	—	—	5	5	10
	1967/68	30	15	25	—	10	—	—	5	5	10
	1968/69	30	15	25	—	10	—	—	5	5	10

stand gekomen na intensief intern overleg binnen deze twee instanties, en vervolgens in gezamenlijk overleg tussen hun vertegenwoordigers en de Werkgroep „Houtteelt” van de Nationale Populierencommissie.

Er moet wel de nadruk op worden gelegd, dat het hier een schatting betreft en dat het uiteraard niet om preciese getallen gaat; dit is temeer het geval wanneer het om een prognose voor latere plantseizoenen gaat.

Het zal verder duidelijk zijn, dat, mochten zich onverwachte belangrijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld ziekte van een bepaald ras) voordoen, de rassenkeuze van het ene jaar op het

andere een verandering kan ondergaan. Behoudens een dergelijke ontwikkeling mag echter worden gesteld, dat de voorlichtingsinstanties zich in grote lijnen aan de in de prognose vermelde cijfers zullen houden.

Uit de in de tabel vermelde cijfers komen enkele zeer duidelijke tendenzen naar voren:

1. In de kuststreek ligt het accent geheel op 'Robusta', 'Zee-land' en 'Heidemij', onze meest windresistente rassen. Daarnaast wordt in toenemende mate 'Regenerata Duitsland' geadviseerd, een populier die eveneens goed tegen wind bestand lijkt te zijn.

2. In het oosten van het land wordt overwegend het ras *Gelrica* geplant.
3. Een bescheiden, maar toch voldoende grote plaats wordt ingeruimd voor nieuwe rassen. Men mag er op rekenen dat in het huidige stadium, nu betrekkelijk weinig rassen verkrijgbaar zijn, iedere nieuwe produktiepopulier 5-10 % van de totale aanplant zal innemen. In deze richting zullen Staatsbosbeheer en Heidemaatschappij althans adviseren. De Heidemaatschappij heeft hiertoe reeds nu een plaats in haar prognose ingeruimd. Een nieuw ras is bijvoorbeeld *Populus 'Löns'*.
4. Het ras *Regenerata*, vroeger *Serotina erecta*, verdwijnt vrijwel geheel van het programma. Dit staat in verband met zijn grote gevoeligheid voor *Marssonina*, een bladziekte.
5. Ook '*Serotina*' zal, zij het in een langzamer tempo, in de loop van de komende jaren niet meer worden aanbevolen.
6. Het ras *Marilandica* neemt een zeer bescheiden plaats in.
7. Algemeen gesproken komt het accent voorlopig geheel te liggen op de volgende rassen: *Robusta*, *Zeeland*, *Heidemij*

en *Gelrica*, met in de komende jaren toenemende belangstelling voor nieuwe rassen.

8. Er is bij de prognose geen onderscheid gemaakt tussen '*Robusta*' en '*Zeeland*', omdat hun eigenschappen in vergaande mate overeenstemmen.

Ons huidige populiersortiment is te beperkt. Dit betekent, dat aanvulling ervan gewenst is, zonder dat dit mag leiden tot een onverantwoord grote aanplant van nieuwe rassen.

De Nationale Populierencommissie is er van overtuigd, dat een regelmatige publikatie van een prognose als hierbij voor de eerste keer gegeven, zal meewerken tot een verantwoorde aanplant van de verschillende rassen. De kwekers zullen zich immers bij het kweken van populieren kunnen baseren op verhoudingen tussen de rassen, zoals die door de voorlichtingsdiensten aan de telers worden geadviseerd. Hiermee is een noodzakelijke schakel gelegd tussen kweker en teler, die tot dusverre ontbrak.

Werkgroep Houtteelt van de
Nationale Populierencommissie

D. Doom / Insektenaantastingen van populier en wilg in 1965 ¹⁾

Itbon, Arnhem

Jaarlijks ontvangt het Itbon van zijn Waarnemersorganisatie meldingen over insektenaantastingen in houtopstanden middels enquêtekaarten die aan de 115 leden, over Nederland verspreid, worden toegezonden. Na bewerking en toevoeging van onze eigen waarnemingen worden de gegevens tenslotte als Overzichten van Insektenplagen in bossen en andere houtopstanden gepubliceerd in het Ned. Bosbouw Tijdschrift. In het kader van dit tijdschrift is het nuttig uit deze gegevens die insektenaantastingen te putten, welke op de populieren- en wilgencultuur betrekking hebben. Ofschoon ons nog niet alle meldingen over 1965 hebben bereikt, is het mogelijk van de belangrijkste beschadigers van de evengenoemde houtsoorten een overzicht te geven. Het aantal insektesoorten dat in 1965 van betekenis is geweest, is beperkt, zodat we kunnen volstaan ze volgens hun belangrijkheid te behandelen.

Satijnvlinder (Leucoma salicis L.)

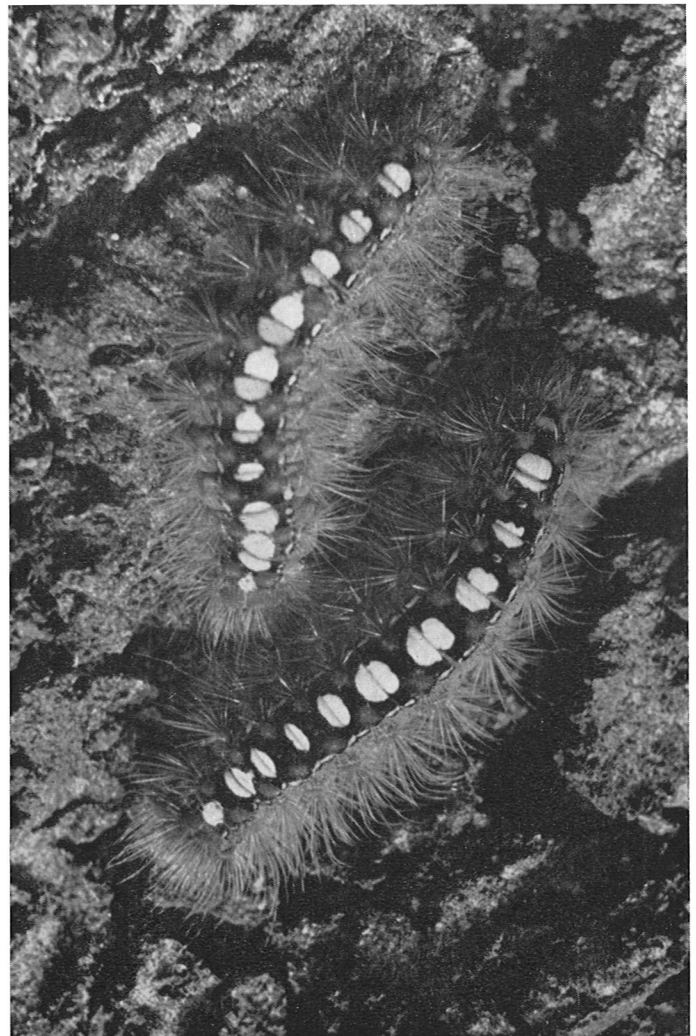
De rupsen van dit insect, die in hoofdzaak de bladeren van populier, maar soms ook van wilg vreten, traden plaatselijk in grote aantallen in onze zuidelijke provincies op. In wegbeplantingen werden de populieren kaalgevreten ten zuiden van de Moerdijkbrug, bij Lage Zwaluwe en Oosterhout. Vervolgens zijn zware aantastingen waargenomen langs wegen noordelijk van 's-Hertogenbosch, bij Linne en bij Echt (L.). Van matige betekenis was de vreterij langs de weg tussen Roosendaal en Goes (bij Rilland) en hier en daar verspreid op Zuid Beveland en op Tholen.

Kleine populiereboktor (Saperda populnea L.)

Dit insect treedt soms in jonge populierenopstanden, vooral behorende tot de sectie *Leuce*, zeer schadelijk op. Dergelijke aantastingen werden bijvoorbeeld waargenomen bij Ede en Nierssen (bij Vaassen). In geringere mate trad de schade op bij St. Oedenrode, Neer, Weert en bij Gameren (Gld.).

Kleine wintervlinder (Operophtera brumata L.)

Een jonge populierenbeplanting bij Kesseleik (L.) werd door de spanrupsjes van deze soort vrijwel kaalgevreten. Eenzelfde geval deed zich in 1963 en 1964 voor in de omgeving van Best, alwaar toen tot bestrijding werd besloten.

Rupsen van de satijnvlinder op een populierestam.

¹⁾ Foto's: Itbon.